

SOMOGYFAJSZ

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2017.

POLGÁRMESTERI KÖSZÖNTŐ

Tisztelt Tisztelt érdeklődő!

A dokumentációval, amit most a kezében tart, egy település múltját, és jelenét igyekszünk bemutatni. Somogyfajsz község települési arculati kézikönyve betekintést enged külön csoportokra osztva szűkebb környezetünk történelmi, természeti és építészeti értékeibe, a település lakóinak mindennapjaiba, a helyi sajátosságokba.

Lakhelyünk értékeinek megóvása csak a jelen és a jövő nemzedékének együttműködésével lehetséges, ezért fontos, hogy minél szélesebb körben bevonjuk a községben élőket ezen törekvéseinkbe, mert csak így biztosítható kis falunk hosszú távú fennmaradása.

A kézikönyv és az erre alapuló településképi rendelet segít abban, hogy az itt élők jobban megismerjék a település egyedi ismertetőjegyeit,- Pl. a házak, a telkek és utcák elhelyezkedését, a beépített és nem beépített zöldterületek nagyságát az épületek formáját, stílusjegyeket, építészeti irányzatokat, hagyományokat.

Megtanítja a somogyfajszai embereket, hogy vigyázzanak az értékeinkre, példát vegyenek elődeink törekvéseiről, és jó példával járjanak elő gyermekeiknek, unokáiknak, és az egész utókornak.

Együtt szebbé, élhetőbbé tehetjük községünket!

Sall István polgármester

FŐÉPÍTÉSZI AJÁNLÓ

Tisztelt Lakók, Érdeklődők, Olvasók!

A folyamatosan változó életünkben egyre nagyobb szerepe van a minket körülvevő térnek. Meghatározó az otthonunk, az utcák és végeredményben a település egésze is. A felgyorsult tempó tettenérhető a jogalkotásban is. Ennek eredményeként adódott a lehetőség ezen Kézikönyv elkészítésére. Elsődleges célul tűztük ki az Önök minél szélesebb körű tájékoztatását, a lehetőségeik bemutatását, hogy az esetleges jövőbeli fejlesztéseik, felújításaik során rendelkezzenek megfelelő tájékozási ponttal, információval.

A könyv alkotóival együtt őszintén hisszük, hogy az Önök településének kialakult arculatát őrizni, óvni védeni szükséges, oly módon, hogy közben teret biztosítsunk az újnak, a korszerűnek is.

Ebben a település vezetőivel együtt szívesen állunk a jövőben is rendelkezésükre.

Tisztelettel:

Gáts András
települési főépítész

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	5
Somogyfajsz címere	6
SOMOGYFAJSZ BEMUTATÁSA	7
Somogyfajszai táj	8
Somogyfajsz történelmi felméréseken	9
Településszerkezet	10
ÖRÖKSÉGÜNK	11
Kultúra	13
Műemlék	14
Régészeti jelentőségű területek	15
Helyi védelem alatt álló épületek, műtárgyak (kategóriák)	16
ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK	17
Történeti- és kialakult lakóterületek	18
Településközpont	19
Temető	19
Gazdasági telepek területei	20
ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ	21
Történeti- és kialakult lakóterületek	22
Gazdasági telephelyek területei	24
TÁJI, ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK	27
KERÍTÉSEK	28
HOMLOKZATKÉPZÉS	29
AJTÓK, ABLAKOK	30
UTCÁK, TEREK, közkertek	31
HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK	32
JÓ PÉLDÁK	33
IMPRESSZUM	34

BEVEZETÉS

A település történeti értékeinek hordozói: a telkek és utcák hálózata; a beépített és nem beépített zöldterületek nagysága az épületek külső-belső formája, stílusjegyek, díszítések; a táji és épített környezet viszonya; mind-mind a település egyedi ismertetőjegyei. A településképi arculati kézikönyv és az erre alapuló településképi rendelet segít abban, hogy az itt élők jobban vigyázzanak az értékeikre, megismerjék az elődök életét. Magyarországon az örökségvédelem a helyi közösségek feladata, ám minden terv, védelmi stratégia annyit ér, amennyit a helyben lakók megvalósítanak belőle. Ezért fontos, hogy minél több helyi lakos részt vegyen települése építészeti és természeti értékeinek megőrzésében, alakításában, mert csak így biztosítható a hosszútávú védelem és fejlődés.

Az ajánlás nem kötött szabályrendszerrel jelent, hanem irányvonalat, célja a valós értékek megismerése, a különböző építészeti elemek variálhatóságának bemutatása amiket bizonyos esztétikai értékhatárok között valós fejlesztések során segítségre lehet a lakosság számára.

Fentiekre tekintettel a kézikönyv ajánlásai nem tartalmazzak az építés során kötelezően alkalmazandó jogszabályokat, így a helyi építési szabályzat, településrendezési terv, Főépítészeti javaslatok és az illetékes építésügyi hatóság előírások minden esetben alkalmazandók.

Somogyfajsz címere

Vágással két részre osztott álló háromszögű pajzs, melynek a felső zöld mezejében a vágási vonalon jobbra fordult és előre lépő arany szarvas, alsó vörös mezejében szarvai között nyolcágú fekete csillagtól kísért, lebegő helyzetű, szembenéző ezüst szarvasmarhafej látható. A címerpajzs alatt lebegő, hármastagolású, fecskefarok-végződésű ezüst szalagon fekete nagybetűs Somogyfajsz felirat olvasható.

Somogyfajsz környékének természetes élővilága nagyon gazdag. A zöld mezőben lépő aranyszarvas a település természetvédelmi központ jellegét szimbolizálja. A vörös mezőben lebegő szarvasmarható a községben lévő magyar szürkemarha génállomány jelképe, míg a nyolcágú fekete csillag a település határában feltárt Árpád-kori őskohóra, annak kiépített múzeumára utal.

SOMOGYFAJSZ BEMUTATÁSA

Somogyfajsz Somogy megyében Kaposvártól északnyugat irányba 32 kilométerre fekszik.

A települést keletről Osztopán, nyugatról Mesztegnyő, északról Pusztakovácsi, délről pedig Újvárfalva település határolja.

A települést Kaposvár irányából a 610-es számú főúton Osztopánnál nyugati irányba Kürtőspusztán keresztül lehet vagy Marcaliból indulva Niklán majd Pusztakovácsin keresztül lehet megközelíteni.

A község a Marcali kistérséghez tartozik, amely a város vonzáskörzetének szélén helyezkedik le, ezért Marcali és Kaposvár felé is nyitott. Községi közlekedési eszközök közül autóbusszal lehet a települést elérni Kaposvár vagy Marcali felől.

Vasúti közlekedés szempontból Somogyfajsz nem ellátott, a Fonyód – Kaposvár viszonylat Osztopán állomás 9 kilométerre helyezkedik el illetve Kaposvár vasútállomás 17 kilométerre fekszik.

A településen átmenő 6703. és 6712. számú út és az arra felfűződő két helyi kiszolgáló út alkotják a falu úthálózatát. Kerékpárút a településen nem található, indokolt a kiépítése a szabályozási tervben ábrázolt nyomvonalon.

Az állandó lakosság 2017-es becslés alapján 555 fő volt, ez alapján a népsűrűség 30 fő/km². A korszerkezet a hasonló helyzetű településeknek megfelelően kedvezőtlen a gyermekek száma összeségében nem haladja meg a 65 év felettiiek számát.

A település vízellátását a DRV ZRt. biztosítja, a vízmű Pusztakovácsiban található. A villamos energia a belterületén megoldott és a közvilágítás is kiépítésre került. A vezetékes földgáz ellátás 2003. évtől biztosított a faluban. A szennyvíz elvezetése hiányzó infrastruktúra a községben. A csapadékvíz elvezetése és szikkasztása az utak melletti földárókban történik.

Somogyfajszai táj

Somogyfajsz Belső-Somogyban, a Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet határán, a Balatontól 30 km-re, a Marcalit Kaposvárral összekötő út felénél fekszik. Földrajzilag a Dunántúli-dombság nagytáj, valamint a Kelet-Belső-Somogy középtáj része.

A falut nyugatról hatalmas erdők szegélyezik ami vadban gazdag, több védett növény- és madárfaj talál menedéket az erdőségben megbúvó lápitavakban, legelőkön. Hajdan a belső-somogyi vízfolyások mentén kialakult égerlápok, tocsogók mozgalmass madárvilága töltötte meg élettel a tájat. A lecsapolások következtében helyükön szántók, beerdősített területek nyertek teret. A vízvilág hangjai elcsendesedtek, és velük együtt eltűntek a pásztorok, a legelő állatok is. Az 1990-es évektől a leromlott területeken a gyepek és legelők fenntartásával elérték, a védett növény- és rovarfajok, gyíkok életterének kiterjesztését, valamint a korábbi indokolatlan vízelvezetések átalakításával az eredeti vizes élőhelyek eredeti állapotukat nyerték vissza, így napjainkban ismét az eredeti állapotoknak megfelelően az őshonos növények és állatok visszafoglalták a területet.

A természeti értékekkel összefüggően a történelme is gazdag a településnek. Fajsz és Taksony fejedelmek a kutatások alapján azért választott ezen a területen szálláshelyet, mert a patakok mellett sok volt a gyevasérc a fegyvergyártáshoz, így régészeti területek kiterjedése és száma is magas. Itt található a 10. század közepén működött vaskohászati műhely maradványait megőrző bemutatóhely.

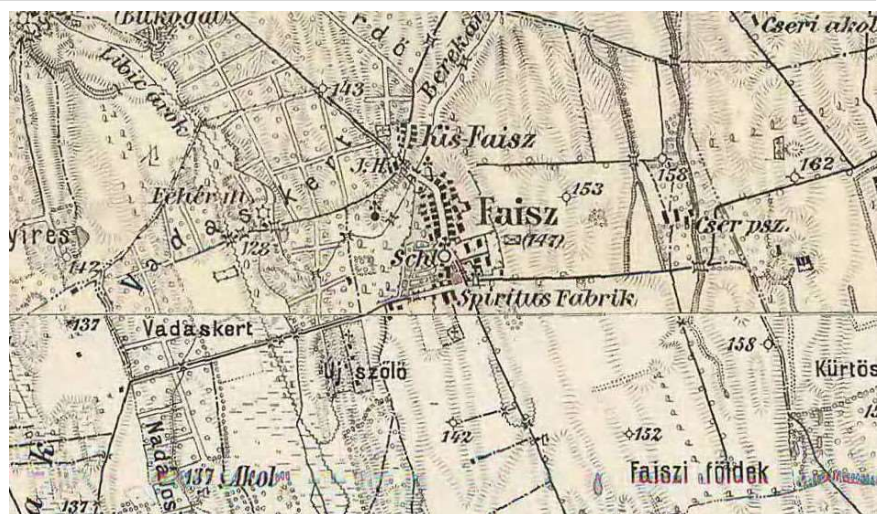
Somogyfajsz történelmi felméréseken

Első Katonai Felmérés
(1763)

Második Katonai Felmérés
(1806)

Harmadik Katonai Felmérés
(1887)

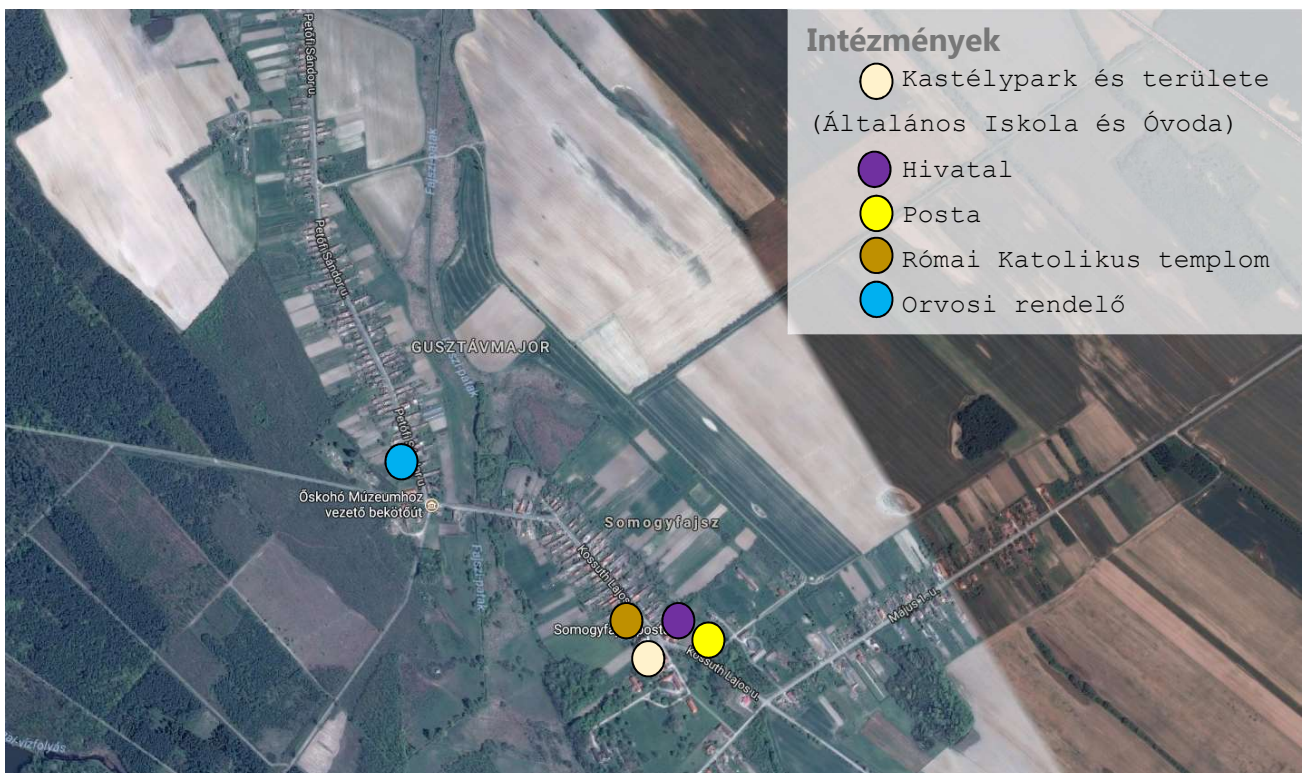

Településszerkezet

Somogyfajsz településszerkezetének meghatározó eleme a falun áthaladó Marcalit és Kaposvárt összekötő közút (Petőfi Sándor, Kossuth Lajos és Május 1. utca), melyről két utca ágazik le (József Attila és Ady Endre utca), amik kevésbé lakott területnek számítanak. A település központi részén helyezkedik el a Kastélypark és környéke, aminek közelében találhatóak a község intézményei is.

A település falu jellegű, épületei egyszerű, többnyire oldaltornácós lakóépületek, amelyeknek egy része L alakban fordul be az utcával párhuzamosan. A XX. század elejéről származó kisvárosi jellegű nagyobb méretű lakóépületek a településközpont közelében épültek, az 1950-es évektől Magyarország falvaira jellemző mintaterv alapján épült „kocka” épületek közül pár darabbal illetve az elmúlt évtizedekben épült újabb építésű ingatlanokkal is találkozhatunk a településen. A település alapvetően mai napig megtartotta egységes, falusias jellegét, szellős, oldalhatáron álló beépítés, alacsony épületmagasságok.

Somogyfajszon közel 180 lakóépülete három utcában helyezkedik el. A község ingatlanösszetétele műszaki szempontból vegyes képet mutat, vannak szépen karbantartott ingatlanok, azonban találkozhatunk leromlott állagú épületekkel is.

ÖRÖKSÉGÜNK

Somogyfajsz környéke évezredek óta lakott terület köszönhetően az ideális természeti és időjárási körülményekre. A források vizei ihatók voltak, a magas felszínnek alkalmasak voltak építésre és állattartásra is. A vadászó, halászó és gyűjtögető korszakban az emberek összhangban éltek a természettel, a táj megváltoztatására a későbbi korszakokban került sor. A település környéken sok helyen található ősi lakóhely maradványai, amelyek a kutatások alapján 3-4000 évvel ezelőttről származhatnak. A kelta és római korból származó leleteket rejt Fajsz és Kovácsfi közötti a Fajszipatak közelében lévő magaslat is, ahol valaha a fajszii monostor is volt illetve ezenkívül számos régészeti lelőhely található a településen és környezetében.

Már a római korban Fajszon át vezetett egy jelentős kereskedelmi és hadászati út, amit a későbbi időkben (hunok, avarok, magyarok) is nagy jelentősége volt, kereskedelmi és hadi útként is használatos volt. Az út Budától Székesfehérváron át Zamárdin, Tardon, Gamáson, Somogyváron, Pusztakovácsin és Fajszon keresztül haladt Sárd, Segesd, Zágráb felé. Ezt a hadi út strata Hungarórum azaz a magyarok útjának nevezeték a IX.-X. századi hadjáratok idején, amelyek mentén a X. századi honfoglalási háborúk vezetőinek a helyneveivel találkozhatunk. Sok évnyi kutatások eredményeként Stampler Imre a régészeti bizonyítékok megtalálásával igazolni tudta, hogy Bogát, Kupavár, Fajsz, Jutas, Sondor és más fejedelmi, trónörökösi helynevek környékén megtalálhatóak a X. századi magyar fejedelmi vaskohászati telepek, műhelyek és ősi kohók. A régészeti feltárások eredményeképpen megfogalmazott kutatási programban megjelent javaslatok, külső támogatók bevonásával megvalósulhattak, így az Őskohászati Múzeum és a honfoglalás kori emlékhely iránt folyamatos növekvő mértékű az érdeklődés.

A honfoglalást követően ez a vidék elvesztette jelentőségét, tekintettel arra, hogy a vaskohászati munkák átkerültek a hegyes vidékekre.

Fajszon és környező településeken (Kürtösön, Kovácsiban, Kozmán és a többi kis településen) évszázadokon át önellátó gazdálkodás folyt, a jobbágyok ellátták a földesuraikat élelemmel, ruhával, épületeket építettek. Fajsz ekkor egy 8 - 10 családos település volt, sok környező településre mára már csak a dűlőnevek és régészeti hagyatékek emlékeztetnek.

A falu első írásos említése 1239-ből való, Dénes nádor kelt ítéletlevele szerint a szentmártoni apátságnak öt háza volt itt.

A török hódoltság alatt, 1555. körül a település teljesen elnéptelenedett és a környező faluk is nagyrészt elpusztultak. Ennek ellenére Korotnán és Fajszon is található a török időkből származó vármaradvány (Vári sűrű). Ezt a várat feltehetően a földesurak Fajszy Gergely és Török Bálint építtette a XVI. század elején. Az elkövetkező évszázadokban többször tulajdonjogot cserélt a falu, ezért itt nem alakult ki birtokközpont a XVII-XVIII. században. 1856-tól a Kund családé lesz a birtok, akiknek a kastélyuk 1872-ben épült, amit 1982-ben védetté nyilvánítottak, ma pedig műemléki védeltséget élvez.

A XIX. század elején 876 házban 913 lakos élt. Lakosság jelentős része a földesúr alkalmazottja volt, de éltek a településen gazdák is. A földesúr jelenlétének köszönhetően a falu fejlődésnek indult ezért Fajszy lett a környék központja.

A XX. század elején 913 lakosa és 87 házban lakott, a '30-as években 192 házban 981 lakos élt. A településhez tartozott Cseli, Kürtöscsicsér, Nadalospusztá, Kisfajszy, Kundmajor, Kundmalom. A településen két elemi iskola, tűzoltó egyesület, leventeegyesület, polgári lövészegylet is működött. A II. világháborúban szovjet csapatok állomásoztak a környéken, az épületkár nem volt jelentős.

Az 1950-es évektől Magyarország településeihez hasonló folyamatok zajlottak le, először a körjegyzőséget önálló tanács váltotta fel, majd 1959-től megalakult a termelőszövetkezet.

1969-ben közös tanács létesült a Pusztakovácsival és egyesült a faluk két termelőszövetkezte is Pusztakovácsi székhellyel, majd ezt követte az iskolák összevonása is.

1990 után újra megtörtént a két település szétválása, de a falu nem vált a környék központjává, sem közigazgatásilag, sem gazdaságilag. A település önálló óvodás és általános iskolát hozott létre.

Kultúra

Somogyfajszon óvoda és általános iskola és könyvtár is működik. A település gazdag történelmi és páratlan természeti értékeinek megfelelően többnyire a programok is e két témakör köré összpontosulnak. A Kund Kastélyban kapott helyet a Somogy Természetvédelmi Szervezet, akik nagyon sokat tettek a táji környezet helyreállítása érdekében és a közönség felé történő ismertetéséért. Programjaik között a legkisebbek és a felnőttek is megtalálják a számukra érdekeset, az erdei iskolán át a vezetett lovas- és gyalogos túrákon át a gazdag élővilágot bemutató ismeretterjesztés. A nemzetközi kapcsolatok kialakítása tapasztalatszerések és gyakorlati munkák megosztása is fontos a természet- és környezetvédelem területén, így az Önkormányzat németországi Schnackenburggal 1993. május 1. napjától Ökológiai partnerkapcsolatot létesített, ami az Európa Természeti Öröksége Alapítvány (Euronatur) és a Somogy Természetvédelmi Szervezet védnökségével jött létre. A természeti értékek mellett nagyon fontos a történelmi kultúra ápolása, így a községben található az Európában egyedülálló bemutatóhely, amely eredeti helyén őrzi meg a 10. század közepén működött vaskohászati műhely maradványait. A helyi Önkormányzat kiemelt feladatként kezeli a helyi lakosok részére a kulturális programok biztosítását, ezért a településen több szervezet és alapítvány is működik.

Somogyfajsz területén öt műemlék található.

Volt iskola, majd lakóház, népi

Somogyfajsz, Kossuth Lajos utca 61.
(Hrsz.: 145) Törzsszáma: 10378
Irodalmi adatot nem fellelhető.
Használaton kívüli épület.

Kund-féle hitbizomány kastélya

Somogyfajsz, Kossuth Lajos u. 64.
(Hrsz.: 275/7) Törzsszáma: 9430
1872-ben épített eklektikus stílusú kastély. A kastélyt több mint 14 hektáros park veszi körül, évszázados fákkal. Ma a Somogy Természetvédelmi Szervezet tulajdona és székhelye.

Kund-mauzóleum

Somogyfajsz, Külterület (Hrsz.: 066)
Törzsszáma 9430
Kund család mauzóleuma kriptával.
Egy nyilvántartási számon szerepel a kastéllyal.

Krisztus Király templom

Somogyfajsz, Kossuth Lajos u. 58.
(Hrsz.: 278) Törzsszáma: 30832

Nepomuki Szent János szobor

Somogyfajsz, Külterület (Hrsz.: 012/1)
Törzsszáma: 30927

Régészeti jelentőségű területek

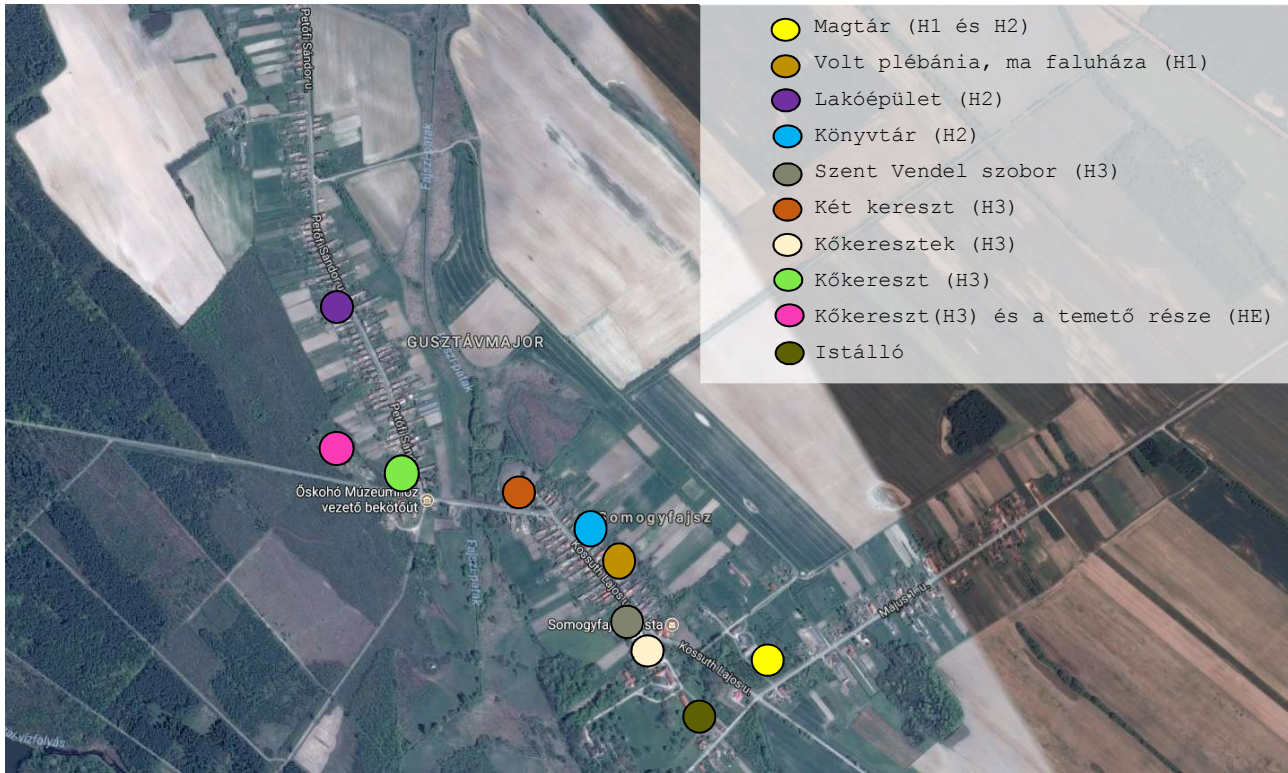
A település régészeti leletekben igen gazdag és sok régészeti lelőhellyel rendelkezik. Már 1857-ből római kori ezüst érmék előkerüléséről van információ. A 20. század elejéről pedig több bronzkori, népvándorlás kori, Árpád- és középkori lelet került elő innen ami a sümegi Darnay múzeumba került.

Somogyfajszon található az Európában egyedülálló bemutatóhely, amely eredeti helyén őrzi meg a 10. század közepén működött vaskohászati műhely maradványait. A honfoglalás ezeregyszáz éves évfordulójára elkészült épületben a valószínűleg Fajsz fejedelem korában működő műhely második periódusának kohóit láthatóak.

Somogy Megyei Kormányhivatal Kaposvári Járási Hivatal Hatósági Főosztály Építésügyi és Örökségvédelmi osztály összesen 25 régészeti lelőhelyet tart nyilván. (Papföld, Vár, Váralja I., Váralja II., Igmánd-dűlő, Kohómúzeum, Kohómúzeum bejáró, Vármelléke, Vári sűrű, Kertek alja, Szilfai dűlő melléke, Szilfai dűlő melléke II., Szilfai dűlő melléke III., Szilfai dűlő melléke IV., Szilfai dűlő melléke V., Kistölgyes, Fajszi-patak, Puszta gát, Szilfai dűlő I., Szilfai dűlő II., Barát-hányás, Erdőszéle I., Erdőszéle II., Hajcsár-út, Rózsa Irénkéék háza)

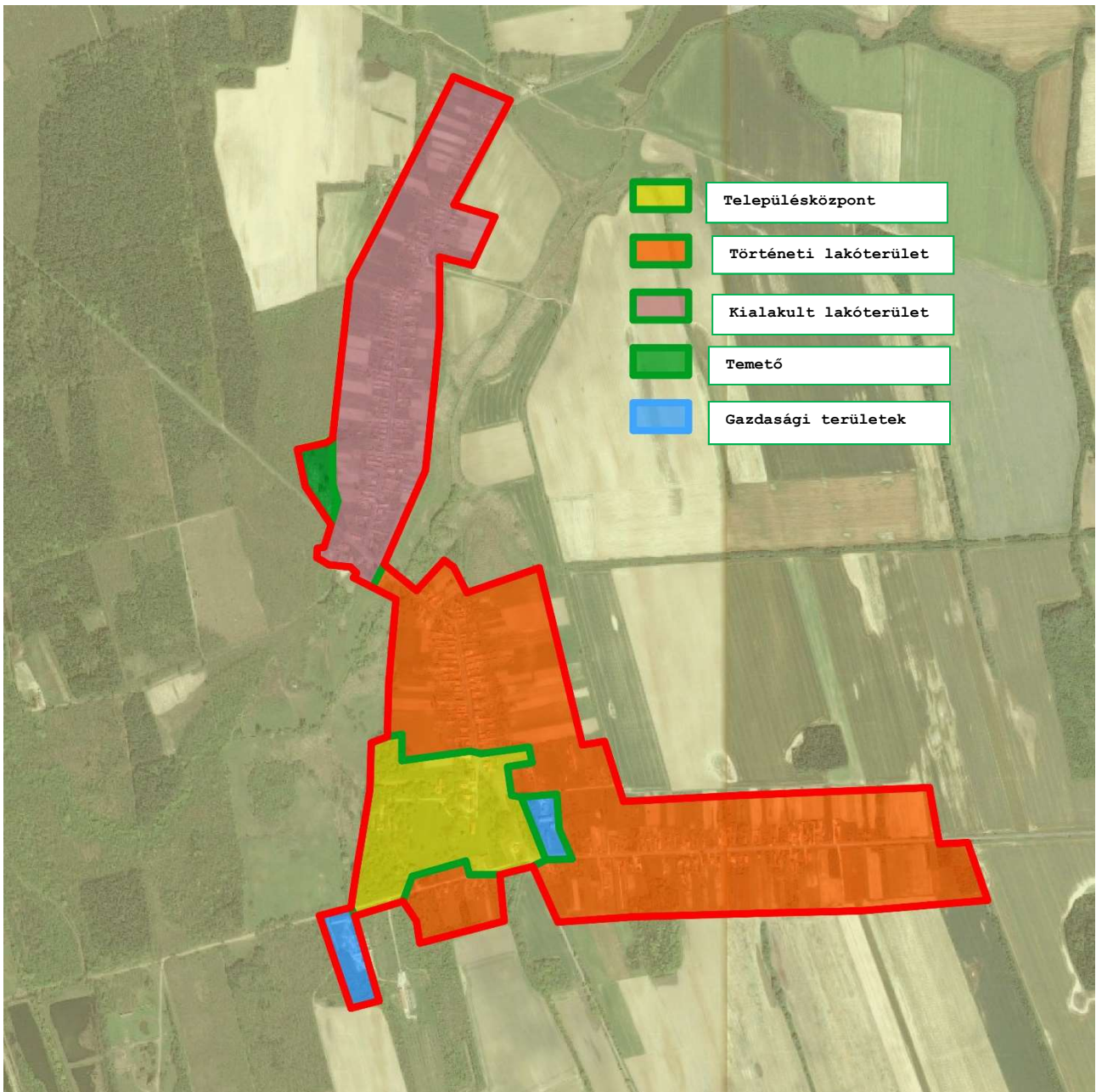

Helyi védelem alatt álló épületek, műtárgyak (kategóriák)

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRESZEK

Egy település karakterét a történeti településszerkezet, utcaképek és a falura jellemző házak mellett az évek során kiépült infrastruktúra, az átalakult telekosztások, a változó divatot követő épületek és az egyéni ízléseket tükröző homlokzatképzések is alkotják. Ezért egy település egy komplex rendszert alkot, amit az azonos településrészek azonosításával tudunk jellemezni.

Történeti- és kialakult lakóterületek

A település utca- és telekrendszerére a mai napig megtartotta falusias jellegét. A két lakóterület építészeti szempontból nagy különbséget nem mutat, a történeti területen a falura hagyományos épületeinek aránya magasabb számban képviseltetik magukat, ezért került megkülönböztetésre a két terület.

Somogyfajsz jellemző épületei egyszerű, oldaltornácos kialakításúak, egy részük L alakban fordul be az utcával párhuzamosan. Ezek közül több példa értékű felújításon és átépítéseken, bővítéseken ment keresztül az elmúlt évtizedekben. Sajnos több rossz állapotú is található a területen, a jellemzően tömésfal szerkezet nem megfelelő karbantartás vezethetett ezen épületek tönkremeneteléhez.

Az 1900-as évek első évtizedeiben épülhetett az a pár a településközpontban található nagyobb méretű lakóépület amik városi jelleget hordozzák magukon.

Az 1960-as évektől kezdve jelentek meg a többi magyar településhez hasonlóan a mintaterv alapján épült sáttortetős házak, amelyek száma nem jelentős és léptékük tudtak igazodni a kialakult beépítéshez.

Az 1990-es évektől napjainkig létesült számos új épület, amik nagyobb része a település karakteréhez, településképhez illő módon került megvalósításra. Ezekben az esetekben nagy építkezési hullámai időszakából származó lakóépületek alkotják. Ez utóbbiak már modern és a szélesebb kör számára elérhető építőanyagok felhasználásával létesültek, jellemző rájuk a bonyolultabb tetőidomok, különböző formájú nyílászárók, színes, élénk színű homlokzatok, különböző tetőhéjazatok. Összességében elmondható, hogy a mai somogyfajszai település- és utcakép egységesen szellős, oldalhatáron álló beépítés, alacsony épületmagasságok jellemzik.

Településközpont

A településkarakter meghatározó eleme a központi helyen fekvő Kund kastély és a körülötte kialakult településközpont, itt találhatóak a falu közintézményei és a római katolikus templom illetve a környezetükben kialakult hagyományos tömegű, oldalhatáron álló lakóépületek.

Temető

A település temetője a Kossuth Lajos utca végén helyezkedik el. Fejlesztése, fenntartása, az Önkormányzat feladata, hatásköre.

Gazdasági telepek területei

Gazdasági területek telephelyei a József Attila utca végén illetve a Május 1. utca - József Attila utca csomóponthoz közeli területen helyezkedik el. Ez utóbbi leromlott állapota ellenére a mai napig jelentős értéket őriz a nyers téglá homlokzatával. Hasznosítása értékmegőrzés szempontjából is fontos lenne.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Ebben a fejezetben részletesen bemutatásra kerülnek az azonosított területek sajátosságait figyelembe véve az ajánlott beépítési módok, az épületek elhelyezése, a használatos építőanyagok illetve az épülethez kapcsolódó környezet kialakításának sajátosságai, amik összhangban vannak a meglévő, kialakult településképpel az egységes fejlesztések elérése érdekében.

Egy településrész arculatát nagyban befolyásolja az épületen kívüli létesítmények megjelenése és állapota (kerítés, infrastrukturális műtárgyak stb.) valamint a természeti környezet állapota is, így erre is kitér jelen fejezet.

Az épített környezet, elsősorban az épületek és a kapcsolódó környezete meghatározó szerepet töltenek be egy település megítélésében, aminek nemcsak megtartó hanem vonzerőt is jelent az esetlegesen ide költözők számára.

Történeti- és kialakult lakóterületek

Magasság

Az azonos magasságú épületek egyenletes utcaképet alkotnak, ezért az újonnan épülő épületeknek a meglévő szomszéd épületek (annak hiányában, a szemközti oldal, illetve a távolabbi épületek) magasságához kell alkalmazkodniuk.

Tekintettel arra, hogy ezen a területen a magasságok nem mutatnak olyan nagy mértékű eltérést, így a kialakult állapot településképi szempontból viszonylag egységesnek tekinthető.

Tetőhajlásszög

Jellemzően a 30-45° közötti hajlásszögű, hagyományos formájú, égetett cseréppel fedett épületek találhatók.

Tetőkialakítás

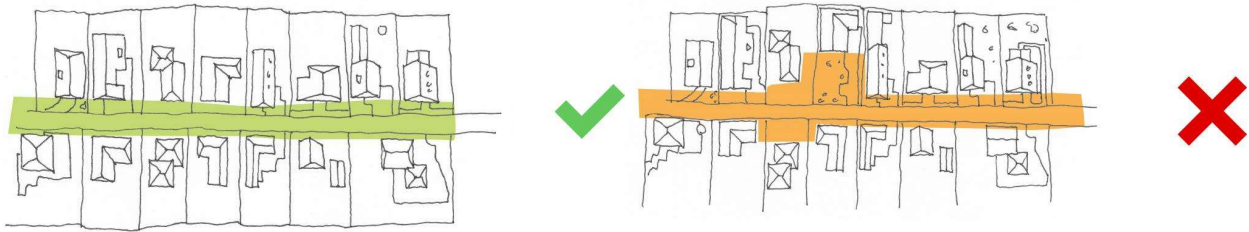
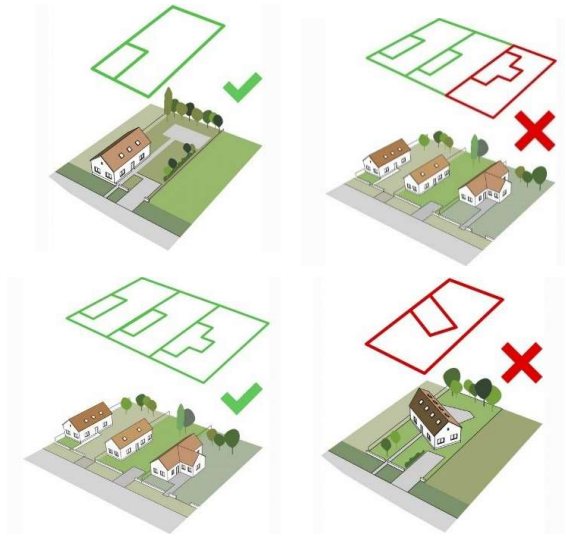
Több korszakból származó épületek tetőkialakítása nem egységes azonban jellemző a nyeregtető, a tagolt tető nem meghatározó. Az erősen tagolt tetőfelület kialakítása kerülendő, mivel nem illeszkedik a meglévő épületek tetőformájához.

A területen túlnyomórészt meghatározó elem a hagyományos oldalhatáron álló házak, a későbbi korokban épült lakóépületek száma nem kiemelkedő, azok tömege és telepítése harmonikus illeszkedésű. Összességében elmondható, hogy a falura az egységes utcakép jellemző. A területen fontos megtartani a hagyományos tető formát, a homlokzat kialakítást, az épület magasságot. Ennek megvalósítása érdekében fontos a magyar településképre jellemző piros égetett cserép alkalmazása, kerülendő a hullámpala, és a táblás fémlemez fedés.

TELEPÍTÉS

A területen a lakóépületek oldalhatáros beépítéssel állnak, általában előkert nélkül, vagy kisméretű előkert található az épület és a közterület között. Az előkert növényzettel való beültetése hozzájárul az épület pozitív megjelenése mellett zajgátló és pormegkötő szerepe is kiemelkedő. Az épületek minimális eltéréssel az utcafronti telekhatártól egységes távolságra állnak, így egységes képet kölcsönöznek a település utcáinak.

SZÍNEK

A terület épületeire jellemző a visszafogott színhasználat a homlokzatok esetében. A fehér, sárga és okker hagyományos színeket kell előnyben részesíteni a rikító és sötét színek ellenében.

Gazdasági telephelyek területei

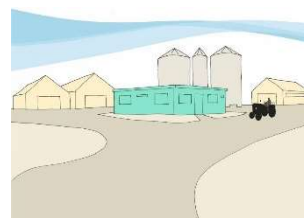
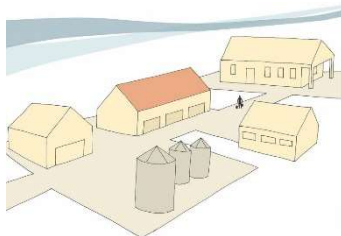
Magasság

Egy gazdasági területen az épületek nagysága nagyban függ a funkciótól és a megkívánt paraméterektől. Ennek ellenére javasolt törekedni az egységes épületkialakításra.

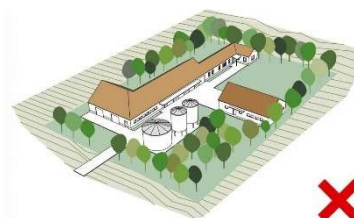
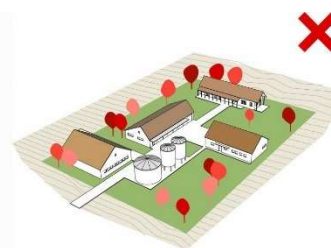
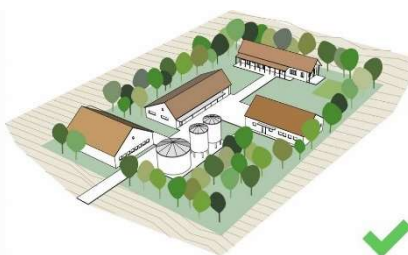
Tető kialakítás

A tetők kialakításánál is a funkció dominál egy gazdasági épület esetében ennek ellenére javasolt a környezetébe, illetve az egy ingatlanon lévő épületekhez illeszkedő tetővel ellátni a létesítményt.

Telepítés

Az épületek telepítésénél amennyiben mód van rá akkor érdemes több kisebb épületet telepíteni egy nagy helyett. A gazdasági területek általában sebet okoznak egy településképben és sokszor a környezetre zavaró hatást (vizuális, zaj stb.) jelenthetnek, ezért javasolt növényültetéssel, magasra növő fákkal védősávot létrehozni a területmentén illetve lakóövezettől messzebb telepíteni amennyiben lehetséges.

SZÍNEK

A gazdasági területen kialakított épületeknek és egyéb építményeknek is a környezethez illő kialakításúnak kell lennie, és ez igaz a színhasználatra is. A homlokzat és a tetőfedés kialakításánál ajánlott kerülni a hivalkodó, a környezettől elütő színhasználatot.

Színeiben, megjelenésében egy gazdasági telephely is lehet a település szerves részét képező elem, még abban az esetben is, ha egyébként a gazdasági területek a településen kívül találhatók.

UTCAKÉPET BEFOLYÁSOLÓ MŰTÁRGYAK

A közmű és infrastruktúra-hálózati szolgáltatók a mai napig nagy hangsúlyt nem fektetnek az eszközeik, építményeik településképi illeszkedésre, így nemcsak az egységes utcakép hanem a tágabb környezeti látvány is sérülhet. Somogyfajsz esetében ilyen zavaró tényező az elektromos légvezetékek, amiket célszerű lenne más infrastrukturális (útfelújítás, csatornaépítés stb.) beruházással közösen földkábelbe fektetni, így a hagyományos útmenti fásítás visszaállítható lenne.

ÉPÍTÉSZETI MINŐSÉG

Ahhoz, hogy egy település arculata vonzó legyen az ott lakók illetve az arra járók számára úgy a településtervezési és építészeti ajánlásokon kívül fontos dolog az építési kivitelezési tevékenység során a megfelelő, korszerű építőanyag használata illetve a megfelelő szakértelemmel rendelkező erőforrás igénybevétele, amik biztosítékként szolgálnak egy korszerű de a hagyományokat szem előtt tartó lakóépület megvalósításában. Nem ajánlott a természetes építőanyagokra hasonlító műanyagok használata. Javasolt a településen hagyományosan használt építőanyagok beillesztése már a tervezési koncepcióban.

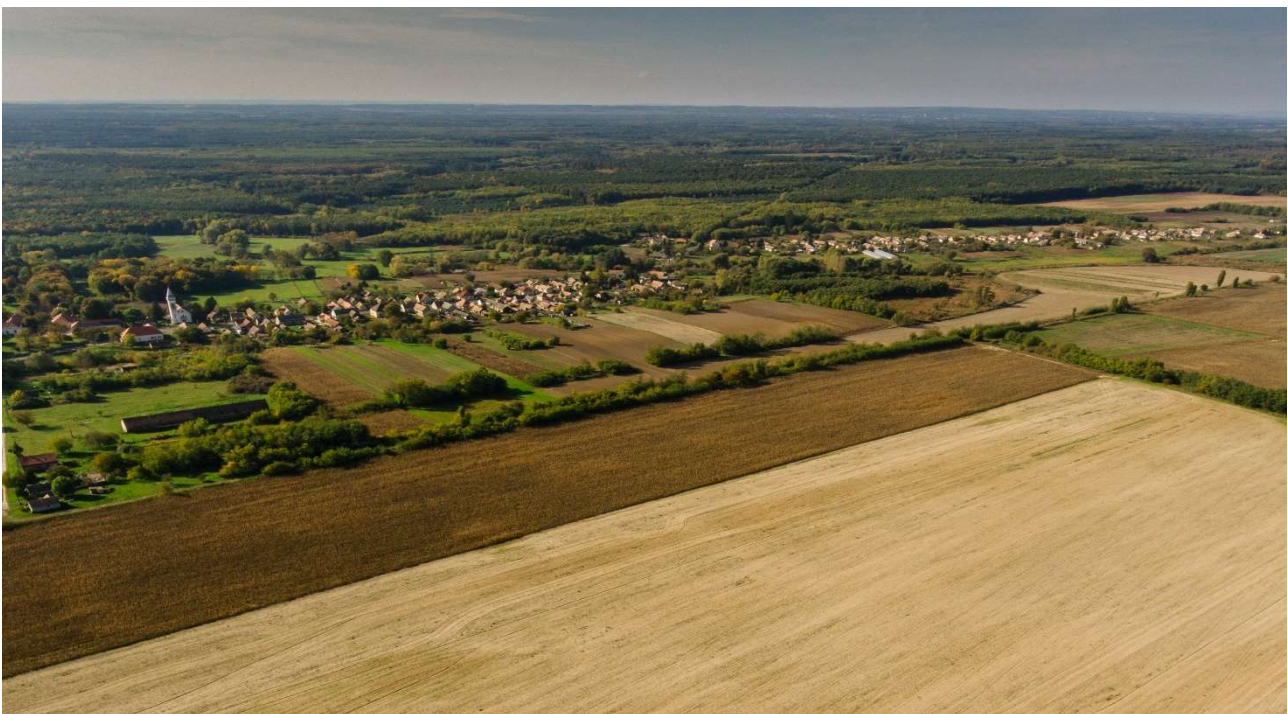

TÁJI- ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

A területre a homokon kialakult erdők és a buckaközi mélyedésekben létrejött lápok jellemzők. A humuszos homoktalajok jellemző erdőtársulásai a gyertyános – kocsányos tölgyesek és kisebb kiterjedésben a keményfaligetek. Napjainkra jórészt kultúrtájja alakult a vidék, rossz termőképességű szántók, akácosok, telepített erdeifenyvesek és más homogén kultúrerdők jellemzők. Erdőirtással tájképileg értékes kaszálók és fás legelők jöttek létre, melyek spontán erdősülnek.

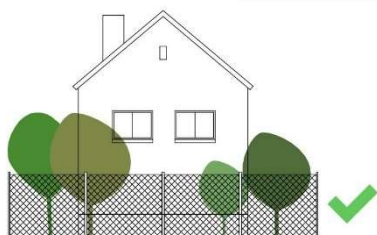
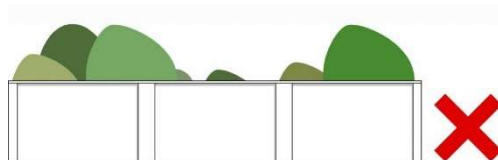
A település a Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet közvetlen határában helyezkedik el. A falut nyugatról szegélyező hatalmas erdő vadban gazdag, több védett növény- és madárfaj talál menedéket az erdőségben megbúvó lápitavakban, legelőkön. A lápoktól a száraz homoki gyepekig a legkülönbözőbb növénytársulások képviseltetik magukat. A természeti értékek fennmaradásában az is közrejátszott, hogy a második világháborúban a németek háromszoros aknazárat telepítettek a területre, melyet 1956-ig folyamatosan szervezett aknaszedő alakulatok semlegesítettek. Az erdőben ismét éledeznek a hajdani puszták: Cserfekvés, Virágospuszta, Szőkepuszta, Háromház, Kopárpuszta, Kakpuszta. Somogyfajsza a Somogy Természetvédelmi Szervezet székhelye, amely a Kund Kastélyban működik. A szervezet az elmúlt évtizedekben sokat tett a táj természeti érdekeinek visszaállítására érdekében, így az idegen özönfajok (invazív jövevények), mint az akác és aranyvessző visszaszorításával az őshonos tölgy természetes megújulását eredményezte.

Továbbá a leromlott területeken a gyepek és legelők fenntartásával elérték, a védett növény- és rovarfajok, gyíkok életterének kiterjesztését, valamint a korábbi indokolatlan vízelvezetések átalakításával az eredeti vizes élőhelyek eredeti állapotukat nyerték vissza.

KERÍTÉSEK

Somogyfajsz település, nagyobbik része közvetlenül a főútra települt, ami Május 1. utca - Kossuth Lajos utca - Petőfi Sándor utca - Fő utca fonódásból áll össze. A településen átmenő forgalom nagysága nem jelentős, a közösségi közlekedés autóbuszai a főúton közlekednek, a többi utcának kiszolgáló szerepe van. Ezekben az utcákban általában a helyiek közlekednek, idegenek jelenléte elenyésző. Előzőkre való tekintettel a tömör átláthatatlan kerítés építése és a hanggátlás nem indokolt. A településen az áttört, átlátást biztosító lécs-, fém- illetve drótkerítések jellemzőek, azonban az újabb építések esetén a tömör, mezőben áttört kerítések is épültek.

HOMLOKZATKÉPZÉS

A településen a magyar falukra jellemző hagyományos homlokzatképzés a jellemző, alacsony lábazattal, fehér, sárga, okker színekkel. Számos történeti jelentőségű épület esetében a mai napig felfedezhető az eredeti vakolatdíszes homlokzat illetve stukkódíszek. A lakóházak általában egy, illetve két ablakkal nyitottak az utca felé. Általában a közterületre párhuzamos tetőgerinccel épült illetve az újabb építésű vagy a felújítások során bővített házak rendelkeznek általában három-négy ablakkal az utcafronti homlokzaton. Ajánlott a homlokzatképzések esetében visszafogott hagyományos színek, esetleg a település hagyományait tükröző vakolatdíszek használata.

AJTÓK, ABLAKOK

A falu hagyományait őrző oldalhatáros beépítésű és a XX. század elejéről származó csekély számú kisvárosias ízlésvilágot tükröző városias jellegű lakóépületek esetében meghatározó elem volt a nyílászáró.

A népi építészet házain fából készült osztott, álló ablakokat, ajtókat használtak (kétszárnyú, jellegzetesen két vagy három osztatú), barnára vagy fehérre mázolvva.

Az oromzaton megjelenő padlásszellőző nyílás ezeknek az épületeknek elmaradhatatlan része.

A részletképzésű vakolat - és stukkó díszeket, a kapcsolódó ablakpárkányokkal és szemöldök kialakításokat, amelyekkel találkozhatunk a falu építészeti értékes épületei között, meghatározó elemei voltak, így egy esetleges felújítás esetén mindig meg kell tartani vagy az eredeti részletgazdagságú elemmel javasolt pótolni. A nyílászárók cseréjénél pedig a hagyományos fa alapanyag használata kívánatos, javasolt kerülni a műanyag, fém szerkezetű nyílászárókat illetve az utólagosan elhelyezett árnyékoló szerkezeteket mint például a műanyag redőny használatát.

Az ajtók, ablakok, kapuk sokszor az egyszerűbb épületek esetében is díszes kialakítást kaptak, ami a hagyományos településképre volt jellemző.

UTCÁK, TEREK, KÖZKERTEK

Somogyfajszon a közintézmények kertjei jól gondozottak, növényekben gazdagok. A település meghatározó zöldfelülete a Kastélypark. Az utcák menti található kisebb kiterjedésű zöldsávok túlnyomórészt jó állapotúak. Ajánlott fasorok telepítése az Osztopán és a Somogysárd felé vezető út mentén, amelyek korábban a föld feletti elektromos hálózatok építése során kerülhettek kivágásra. Az utcafásításnál ajánlott az őshonos fafajok ültetése (pl.: hárs, juhar, nyár).

Amennyiben lehetőség nyílik rá a zöldterületek nagyságát szükséges lenne tovább növelni (Kossuth Lajos utca déli folytatásával; Petőfi Sándor utca északi részén) és a megfelelő funkcióval (pl.: felnőtt sport játszópark) megtölteni.

Mind a közúton mind pedig a lakóutcákban az útburkolat számos helyen repedezett, a padkák sok helyen hibásak vagy teljesen eltűntek. A járdák burkolata is sok helyen tönkrement, nagyobb összefüggő

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

Hirdetések és reklámtáblák, óriástáblák megjelenése nem jellemző a településen. Mivel ezek nagy szerepet játszanak a településképg megítélésében, így esetleges településükre önkéntes alapon nem szabad történnie. Reklámhordozó vagy tájékoztató jellegű táblák helyét, méretét és alapanyagát mindenképp a településre jellemző, hagyományait tisztelő módon kell megtervezni és elhelyezni. Tájékoztató táblák kihelyezése a településre érkező turisták miatt fontos, olyan méretben ami mind gyalogos mind pedig gépjárművel közlekedők részére figyelemfelhívó, könnyen azonosítható és egyértelmű jelzést adó.

Ajánlott tájékoztató táblák, hirdetmények ideiglenes elhelyezésére szolgáló, egységes arculati felületek elhelyezése a lakosok által használt területeken – buszmegállóknak, parkokban. Célszerű felhasználni az utcabútorok (pad, buszváró, köztéri hulladékgyűjtő) felületeit is. Óriástábla és henger reklámfelület elhelyezése településképi szempontból kerülendő. Az önkényesen, akár magánterületen kihelyezett reklámtáblák kihelyezését pedig az Önkormányzat engedélyének beszerzéséhez ajánlott kötni.

JÓ PÉLDÁK

IMPRESSZUM

SOMOGYFAJSZ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
cím: 8708 Somogyfajsz, Kossuth Lajos utca 63.
Telefon: (06-85) 337-073
e-mail: somogyfajsz@t-online.hu

SZERKESZTETTE: Gáts András
SZÖVEG: Gáts András
FOTÓ: Gáts András
GRAFIKAI TERVEZÉS :
Gáts András, Luthár Kristóf

FELHASZNÁLT FORRÁSOK:

SZÖVEG:

Somogyfajsz településrendezési terve, készítette:

Arker Stúdió Építészeti és Kereskedelmi Kft.

Somogyfajsz Örökségvédelmi Hatástanulmánya

JSZ: 10-948/2003, készítette:

Arker Stúdió Építészeti és Kereskedelmi Kft.

<https://magyarcimerek.hu/2468-somogyfajsz>

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Somogyfajsz>

<http://magyarnemzetiparkok.hu>

<http://nepesseg.com/somogy/somogyfajsz>

FOTÓ:

google maps, google street view; google fénykép kereső;

<http://www.mozaikmuzeumtura.hu/oskoho%E2%80%933muzeum>

<https://www.sonline.hu/somogyi-hirlap/fekete-golyak-leptek-el-halastorendszert-824957/>

<http://tak.lechnerkozpont.hu/>

<http://nagyatad-terkepeken.webnode.hu/nagyatad/domborzat-felszin-es-talajadottsagok/>

<http://stvsz.com/>

Somogyfajsz, 2017.

